

Svar på skriftligt spørgsmål om tilrækligheten av undervisning i huslig økonomi i grundskolan och fortsatt undervisning på andra stadiet

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 243/2021 rd undertecknat av riksdagsledamot Sari Tanus /kd m.fl.:

På vilka sätt och med vilken tidtabell avser regeringen säkerställa att ungdomar som avslutar sin läroplikt har tilrækliga kunskaper och færdigheter som ingår i undervisning inom huslig økonomi, som är nödvändiga för skötsel av ett eget hushåll och den egna vardagen,

på vilka sätt och med vilken tidtabell avser regeringen sikkerställa att det omfattande studieinnehållet inom huslig økonomi i sin helhet kan undervisas till barn og unga i enlighet med åldersstadierna og

hur har regeringen rett ut hur den befintliga ramen ska anvædas, og vad kan man göra för att kontinuiteten i kunskaperne inom huslig økonomi kan sikkerstællas från början av studiestigen till andra stadiet og dærifrån till högskolestudier?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

Enligt läroplansgrunderna för den grundläggande utbildningen 2014 är oppdraget i læroämnet huslig økonomi är att stödja eleverne att utveckla kunskaper, færdigheter, attityder og beredskap som behövs för att hantera vardagen i ett hem og för en hållbar livsstil som stödjer välbefinnandet. Undervisningen i huslig økonomi ska främja praktiska færdigheter og kreativitet samt færmågan att göra val og agera på ett hållbart sätt i vardagen. Undervisningen ska lægga grunden för elevernas kunskaper i huslig økonomi, så att eleverne har færdigheter att agera i olika miljøer og klare av att gennemføra oppgifter i ett hushåll. Undervisningen ska stödja eleverne att utvecklas till konsumenter som klarar av att opprætthålla de grundläggande færsættningerne for vardagen i ett hushåll. Undervisningen ska hjælpe eleverne att utvecklas till medlemmer som bryr sig om sin næsta og som växer till aktiva medlemmer i familien, hemmet og samhället.

Betydelsen av huslig økonomi lægger i længsigtigt arbejde som efterstrævar sjælv- og samstyrning dær kunskapen anvæds som grund for val og gemensam verksamhet. Det är særskilt vigtigt att se till att eleverne deltar i undervisningen på ett jæmlikt og rettvist sætt. Læroämnet ska fostra eleverne till att kunna agera aktivt og færetagsamt, ansvarsfullt og økonomisk.

Den tid som anvæds for undervisning av olika læroämnen inom den grundläggande utbildningen beslutas genom förordning av statsrådet. Den timfærdelning som i nulæget gæller for den grundläggande utbildningen reglerades med en förordning 2012. I samband med timfærdelningsfærdningen lades læroämnet huslig økonomi till som en del av den grundläggande utbildningens konst- og færdighetsämnen. Årsvekotimmerna for læroämnet huslig økonomi færblev ofærandrade i

timfördelningsreformen, men nationellt placerades timmarna inom huslig ekonomi i årskurserna 7–9. Läroämnet huslig ekonomi kan också undervisas i årskurserna 3–6 inom den grundläggande utbildningen, varvid valfria timmar som anvisats för undervisning inom konst- och färdighetsämnena används för undervisningen. Denna timresurs gör det möjligt för undervisningen inom huslig ekonomi att fortsätta under hela den grundläggande utbildningen, men det är en helhet som bestäms lokalt. Utbildningsanordnarna är i en nyckelställning beträffande hur de allokerar timresursen som kan väljas bland konst- och färdighetsämnena samt lärokurserna inom olika valbara ämnen.

Nationella centret för utbildningsutvärdering har genomfört en granskning av genomförandet av timfördelningen som en del av utvärderingen av läroplansreformen. Det framgår ur utvärderingsrapporten som publicerades 2020 att tillämpningen av valbara timmar inom konst- och färdighetsämnena inte har varit problemfri till alla delar i kommunerna. Möjligheten att använda valbara timmar inom konst- och färdighetsämnena för att ordna undervisning inom huslig ekonomi har inte nödvändigtvis observerats lokalt.

Läroämnenas mål och innehåll fastställs på nationell nivå i läroplansgrunderna, och de preciseras kommunspecifikt i de lokala läroplanerna. Den nya läroplanerna inom den grundläggande utbildningen togs i bruk i klasserna 7–9 från och med hösten 2017. Revideringen av läroplansgrunderna har i genomsnitt haft en cykel på cirka tio år, även om vissa delar av dem uppdateras oftare. Beträffande bedömning har grunderna reviderats och kriterierna för slutbedömningen har kompletterats och preciserats år 2020. Preciseringsen av målen och bedömningskriterierna stödjer genomförandet av läroplanen på ett väsentligt sätt i och med att lärarna får tydligare beskrivningar av de kunskaper som förutsätts av eleverna i slutet av den grundläggande utbildningen.

Det finns ett behov av forskningsbaserad information om hur man i kommunerna fördelat timmar på undervisning inom huslig ekonomi, hur valbara timmar inom konst- och färdighetsämnena har använts som lärokurser anvisade av utbildningsanordnaren själv eller hur elever har valt mellan dessa fem konst- och färdighetsämnena. Lärokurserna inom valbara ämnen bör också redas ut, särskilt vilka läroämnen som erbjuds och vilka som väljs. Det finns också ett behov av att reda ut klasslärarnas beredskap att undervisa i läroämnet huslig ekonomi och lärarnas möjligheter till grund- och fortbildning för att svara mot den förändrade situationen.

Målen för och innehållet i läroämnet huslig ekonomi har i de gällande läroplansgrunderna fastställts så att de kan nås under den grundläggande utbildningen. Dessutom undervisas och studeras till exempel kunskaper som behövs för att hantera vardagen, att fungera som en aktiv medborgare samt färdigheter som krävs för en hållbar livsstil som omfattande mål inom undervisningen av alla läroämnen. Inom den grundläggande utbildningen byggs det således en mycket stabil grund för kunskaper inom huslig ekonomi.

Målet med yrkesutbildning är att utveckla den studerandes yrkeskompetens samt uppväxt till en civiliserad människa och medlem i samhället. Den utvecklar även arbetslivet och svarar mot arbetslivets kompetensbehov, främjar företagande samt stödjer livslångt lärande. Yrkesutbildningen ger även möjligheter till fortsatta studier i högskola. Huslig ekonomi undervisas inte separat inom yrkesutbildningen för närvarande, eftersom man i regel utgår från att grundkunskaperna ska vara under kontroll före övergången till andra stadiets yrkesutbildning.

I gymnasiet ingår huslig ekonomi inte i de obligatoriska studierna för den studerande och inte heller i de valbara studier som erbjuds nationellt. Gymnasiets lärokurser kan dock innehålla gymnasiediplom och andra valbara studier på det sätt som utbildningsanordnaren beslutar. Anordnande av gymnasiediplom är frivilligt för gymnasiet, liksom det är för de studerande att avlägga dem. I läroplansgrunderna för gymnasiet 2019 har det fastställts mål och centralt innehåll även för gymnasiediplom inom huslig ekonomi. Det centrala innehållet i diplomundervisningen i huslig ekonomi består av gymnasiediplomarbete, en essä samt en portfölj som beskriver kunskaperna i huslig ekonomi och självvärdering, som bedöms på basis av fastställda kriterier. Om ett gymnasium ordnar möjlighet för sina studerande att avlägga gymnasiediplom ska det vara skrivet i den lokala läroplanen.

En utredningsgrupp tillsatt av undervisnings- och kulturministeriet gav i januari 2021 sitt förslag till utveckling av gymnasiediplomen (UKM:S publikationer 2020:34). Enligt utredningen avlades endast nio diplom i huslig ekonomi under läsåret 2018–2019, vilket var endast 0,6 procent av alla gymnasiediplom som avlades under läsåret i fråga. Utredningsgruppen föreslog som sin slutsats bland annat att gymnasiediplomet i huslig ekonomi ska ersättas med ett gymnasiediplom i företagande och arbetslivskompetens. Diplomutredningen har varit ute på remiss, en sammanfattning utarbetas som bäst. Beslut om eventuella fortsatta åtgärder med anledning av utredningsrapporten fattas senare.

Helsingfors 4.5.2021

Undervisningsminister Jussi Saramo